

Teatru ambulant în secolul XXI

Footsbarn Travelling Theatre practică o formulă de teatru veche, devenită inedită, fiind o trupă ambulantă cu stil de viață nomad și preferând turneele lungi unui loc stabil. „Călătoria ca mod de viață” a fost filozofia pe care au afirmat-o încă de la crearea companiei, în 1971, în Cornwall, în sud-vestul Marii Britanii, când Oliver Foot și John-Paul Cook au decis să reînvie tradiția teatrului medieval, încercând să-și cucerească auditoriul prin povești simple, comice, pe înțelesul tuturor. Foot și Cook au mai găsit câțiva artiști interesați de proiectul lor și și-au început activitatea în hambarul („barn”) lui Foot, care a și dat numele companiei: Footsbarn Theatre. Dorința trupei era să joace în locuri publice, unde să se adreseze direct spectatorilor, într-o comunicare nesofisticată, simplă, dar penetrantă, în amintirea unei tradiții uitate, păstrate numai de tratatele de istorie a teatrului. Această filozofie artistică și modul de viață mai puțin obișnuit le-au experimentat cei de la Footsbarn în tot Cornwall-ul, prezentându-și producțiile de început în piețe publice, parcuri, școli și săli de festivități.

În 1971, trupa, compusă din actori care studiaseră arta teatrală în Europa și în Statele Unite, a achiziționat un cort, după care s-a decis să adopte stilul de viață al artiștilor de circ: actorii trăiesc în rulote în care și călătoresc, întreg patrimoniul trupei este încărcat în camioane, caravana, compusă acum din vreo douăzeci de asemenea mașini viu colorate, mutându-se din loc în loc în căutarea spectatorilor. Pentru a-și putea ține copiii aproape, în 1980 trupa a inaugurat o școală ambulantă, care-i însoțește și acum peste tot, cu un profesor angajat cu normă întreagă, care îi învață pe descendenții celor de la Footsbarn tot ceea ce învață cei de vârstă lor în școlile „clasice”. În același an, 1980, Footsbarn a decis să părăsească Anglia, începând un turneu în jurul lumii, care a durat un deceniu. După zece ani de activitate în zona Cornwall, o nouă etapă începea pentru Footsbarn. Australia, Portugalia, Spania, U.R.S.S., Nigeria au fost câteva dintre escalele mari

foto: Philippe Delacroix

Revizorul de N.V. Gogol

făcute de acest teatru neobișnuit. În fiecare loc de popas și reprezentații compania câștiga noi aderenți (acum trupa are în componență actori de diverse naționalități) și învață lucruri noi din culturile spațiilor pe unde a trecut. Multiculturalitatea a devenit o nouă trăsătură a trupei Footsbarn, nu numai la nivelul componenței, ci și în planul creației, diversitatea culturală și lingvistică acționând ca elemente cruciale.

Footsbarn funcționează pe principiul deplinei egalități. Trupa are azi treizeci de membri – actori, administratori, tehnicieni –, care primesc toți, fără nici o deosebire, același salariu, dar care lucrează tot atât de egal la montarea cortului, a decorurilor și la crearea noilor producții. Același principiu al egalitarismului funcționează și în plan artistic. Alegerea unui nou text, regia și tot ceea ce este legat de spectacol devine creație colectivă, în care individualitatea, libertatea și

inventivitatea fiecăruia sunt invitate să se exprime. Toată lumea își spune părerea în alegerea piesei, a distribuției, decorurilor, costumelor, accesoriilor, mecanicii. Fiecare dintre membrii trupei cunoaște și câte o meserie practică, pentru a putea interveni cât mai variat în crearea unui nou spectacol și pentru a participa activ la viața micii comunități.

În 1990, un alt eveniment a marcat viața trupei. Cuceriti de farmecul unui sat, Hérisson, din departamentul Allier, în centrul Franței, au decis să cumpere, tot împreună, un complex de clădiri, „La Chaussée”, devenit punct-marcă al trupei. Aici Footsbarn se întoarce „acasă” după fiecare șase-nouă luni de turnee prin lume. În urmă cu trei ani, tot aici a fost fondat Centrul Internațional pentru Teatru Itinerant (CITI), care urmărește crearea unei rețele a teatrelor ambulante din întreaga lume.

Demersul artistic al trupei Footsbarn vizează un teatru viu, fără frontiere, deschis elementelor descoperite și adoptate în cursul turneelor. Măștile, dansul, muzica, pantomima, bufonada sunt mijloace de expresie uzuale. Diversitatea lingvistică nu constituie o barieră în comunicare, iar spectacolele sunt astfel construite încât să poată fi receptate adecvat chiar și de cei care nu cunosc limba în care sunt jucate. Proiectul anului 2000 a fost **Revizorul** de Gogol, prezentat în turneu la Avignon, Dublin, în Cornwall și așteptat, în primăvara lui 2001, la Paris, în grădinile de la Tuilleries, iar în vară, în Europa Centrală, inclusiv în România. Spectacolul se joacă la orele serii, într-un cort, fără micro-

foane, cu muzică *live*. Distribuția e cosmopolită: actori francezi, englezi, germani, americani, vorbind franceza cu un adorabil accent anglo-saxon. „Ochiul țarului”, Hlestakov, e interpretat de un actor pirpiriu, de culoare. Singurul negru din distribuție. Una dintre replicile lui – „Cum de nu mă pot ascunde?” – stârnește de la sine râsul. Soția guvernatorului e un travesti adorabil, actorii au măști sau cel puțin machiaje tip mască, iar în cursul reprezentației, foarte animate, „arsenalul” scenic cuprinde păpuși, dansuri, cățărări, sărituri, jonglerii.

Trupa joacă din profundă convingere, stabilind cu publicul o legătură unică, ratată frecvent de multe dintre

teatrele stabile. Nici nu-i de mirare că prin multe dintre locurile pe unde a trecut, Footsbarn a lăsat în urmă fideli ce-i urmează exemplul: în Germania există, după același model, „Ton und Kirschen”, în Portugalia, „Teatro ao Largo”, iar la Hérisson funcționează alte două companii create după același model: „Le petit Théâtre Dakoté” („d'à côté”) și „Le Théâtre des Racines Nées”.

Vara lui 2001 înseamnă aniversarea a 30 de ani de teatru itinerant la Footsbarn. Pe care compania o va marca tot cu **Revizorul**. Următorul lor proiect, „Footsbarn-Shakespeare”, va ajunge la public în primăvara lui 2002.

Oltița Cintec

Sf. flash

Traducere liberă

Noul administrator general al Comediei Franceze, Marcel Bozonnet (n. 1944), a fost actor, a jucat zece ani chiar în trupa pe care acum a fost chemat să o conducă; a fost apoi director al Conservatorului Național Superior de Artă Dramatică. A practicat și regia, cele mai recente montări fiind **Antigona** de Sofocle, **Principesa de Clèves** și **Didon et Enée** de Purcell. Dacă nu va interveni nimic deosebit, mandatul său va dura cinci ani.

Ziarele se ocupă pe larg de această numire, dar nu pomenesc despre vreun concurs, deși scriu că el a candidat alături de Daniel Mesguich, Andrzej Seweryn și Jean-Louis Benoit. Ministrul Culturii l-a ales fără a mai mima vreun examen, pe baza a ceea ce se știa despre el, investind în el speranța de a redresa activitatea unui teatru stagnant, simbolizând tradiția. (Ceea ce s-ar traduce prin „ca să poată exista, tradiția trebuie revigorată”.) Despre predecesorul noului director se spune că „nu a fost un învingător”. (Ceea ce s-ar putea traduce prin „odioasa, greaua moștenire”.) Despre planurile celui nou, adversarii ar putea spune că sunt eclectice, prietenii l-ar putea susține, afirmând că proiectele anunțate dovedesc o largă deschidere intelectuală:

„Repertoriul grec și latin nu a fost abordat de foarte mult timp. Cred că această stare de fapt trebuie remediată. Tragedia greacă se poate reînnoi grație noilor traduceri. (...) Comedia Franceză trebuie să lucreze mereu pentru acest tip de resurrecții. E nevoie de exuberanță din punctul de vedere al dorinței de a monta cel mai prestigios repertoriu posibil, dar ținând seama și de posibilitatea de a încasa rețete. Îmi aduc aminte cum Antoine Vitez conducea Comedia Franceză cu mânele suflecate, cu un ochi pe încasările de casă, ca un șef de garaj. Se presupunea că nu acolo este locul său, dar el era acolo. Și cred că așa trebuie. Această preocupare permite imaginarea unor proiecte vitale pentru trupă și pentru public”. (În traducere liberă: artă și management.)

În încheierea interviului acordat ziarului „Le Monde”, Marcel Bozonnet spune că „trupa trebuie reînnoită în permanență. Dar trebuie dovedit respect față de persoane, de artiști, de arta fiecăruia și uneori față de propriile limite”. (Traducerea e confuză, pentru că, în românește, nimeni nu poartă respect nimănui, iar oamenii nu au limite.)

M.B.